

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2012 03 02
COM(2012) 65 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

**pagal Tarybos direktyvos 2003/48/EB dėl palūkanų, gautų iš taupymo pajamų,
apmokestinimo 18 straipsnį**

{SWD(2012) 16 final}

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

pagal Tarybos direktyvos 2003/48/EB dėl palūkanų, gautų iš taupymo pajamų, apmokestinimo 18 straipsnį

1. ĮVADAS

2003 m. birželio 3 d. Tarybos direktyvos 2003/48/EB dėl palūkanų, gautų iš taupymo pajamų, apmokestinimo (toliau – taupymo pajamų direktyva arba direktyva)¹ 18 straipsnyje nurodyta, kad „Komisija kas tris metus praneša Tarybai apie šios direktyvos veikimą. Remdamasi šiais pranešimais, Komisija tam tikrais atvejais siūlo Tarybai atlikti šios direktyvos pakeitimus, kurie gali pasirodyti reikalingi siekiant geriau užtikrinti veiksmingą pajamų apmokestinimą ir pašalinti nepageidaujamus konkurencijos iškraipymus“.

Pirmosios peržiūros ataskaita² parengta 2008 m. (toliau – 2008 m. ataskaita),³ joje apžvelgtas direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę ir įgyvendinimas, apibendrintas ekonominis vertinimas⁴ ir Komisijos rekomendacijos dėl poreikio padaryti pakeitimus. 2008 m. ataskaitoje nustatytais reikalingais pakeitimais daugiausia buvo siekiama patikslinti tam tikrus aiškinimo klausimus ir panaikinti esamas spragas. Todėl 2008 m. lapkričio 13 d. Komisija priėmė direktyvos dalinio keitimo pasiūlymą⁵ (toliau – pasiūlymas), siekdama panaikinti esamas spragas ir geriau užkirsti kelią mokesčių slėpimui.

Šioje antrosios peržiūros ataskaitoje pirmiausia apžvelgiamas direktyvos veikimas ir pateikiamas ekonominis vertinimas. Pagrindiniai šiame dokumente nustatyti faktai, t. y. plačiai paplitęs tarpinių bendrovių lengvatinio apmokestinimo šalyse ir teritorijose naudojimas ir pagrindinių rinkų, teikiančių į skolinius reikalavimus panašius produktus, augimas, paremia argumentus, kad reikia išplėsti direktyvos ir pagal jos 17 straipsnį sudarytų susijusių susitarimų taikymo sritį. Šie nustatyti faktai taip pat atitinka Didžiojo dvidešimtuko išreikštą politinį įsipareigojimą skatinti laikytis tarptautinių mokesčių ir keitimosi finansine

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:09:01:32003L0048:LT:PDF>

² http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/personal_tax/savings_tax/savings_directive_review/index_en.htm.

³ Ataskaita COM/2008/0552 pateikta
http://eurlex.europa.eu/Result.do?T1=V5&T2=2008&T3=552&RechType=RECH_naturel&Submit=Search.

⁴ Išsamiau aprašyta Komisijos tarnybų darbiniam dokumente, kuriame įvertintas Tarybos direktyvos 2003/48/EB ekonominis poveikis remiantis turimais duomenimis, Briuselis, 2008 m. rugsėjo 15 d., SEC (2008) 2420,
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/savings_directive_review/sec%282008%292420.pdf.

⁵ Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios Direktyvą 2003/48/EB dėl taupymo pajamų, gautų iš palūkanų, apmokestinimo, pasiūlymas, Briuselis, 2008 m. lapkričio 13 d., COM (2008) 727 galutinis,
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/savings_directive_review/com%282008%29727_en.pdf.

informacija standartų ir imtis visų atsakomųjų priemonių prieš šių standartų nesilaikančius mokesčių rojus ir nebendradarbiaujančias šalis ir teritorijas.

Prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente pateikta daugiau faktinės informacijos toliau aptariamais klausimais.

2. DIREKTYVOS PERKĖLIMAS Į NACIONALINĘ TEISĘ IR ĮGYVENDINIMAS

Atlikdama pirmąją peržiūrą Komisija priėjo prie išvados, kad visos valstybės narės direktyvą perkėlė į nacionalinę teisę⁶ ir nuo numatytų datų (t. y. 2005 m. liepos 1 d., o Bulgarijos ir Rumunijos atveju nuo 2007 m. sausio 1 d.) pradėjo taikyti įgyvendinimo taisykles. Komisija atskirų valstybių narių atžvilgiu pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl konkrečių jų įgyvendinimo taisyklių aspektų ir ją baigė tik gavusi valstybių narių patvirtinimą, kad tos taisyklės suderintos su direktyva. Šiuo metu nebaigtų pažeidimo nagrinėjimo procedūrų nėra.

2010 m. gruodžio 7 d. ECOFIN tarybos posėdyje Komisija įsipareigojo iki 2011 m. vidurio pateikti *ad hoc* ataskaitą dėl valstybių narių teisingo ir veiksmingo direktyvos taikymo. Remdamosi atsakymais, gautais pagal visoms valstybėms narėms išsiųstą klausimyną, Komisijos tarnybos parengė šią ataskaitą (SEC 2011(775) galutinis⁷) ir 2011 m. birželio 14 d. ją perdavė Tarybai.

Įvertinus gautus valstybių narių atsakymus, galima daryti išvadą, kad valstybės narės tam tikras direktyvos nuostatas aiškina skirtingai. Tam tikra skirtingo aiškinimo rizika buvo nustatyta jau 2008 m. ataskaitoje. Atsižvelgiant į tai, pasiūlyme pateiktomis atitinkamomis naujomis taisyklėmis būtų išspręstos pagrindinės problemos.

3. DIREKTYVOS VEIKIMAS

Direktyvos veikimas įvertintas naudojant klausimyną, kuris buvo išsiųstas valstybių narių mokesčių administracijoms siekiant išsiaiškinti, kaip jos naudoja duomenimis, gautais keičiantis informacija pagal direktyvą. Be to, Komisija peržiūrėjo pagal direktyvą pateiktus statistinius duomenis ir užsakė tyrimą, kad įvertintų dėl dabartinės direktyvos ekonominės veiklos vykdytojams tenkančią administracinę naštą. Pagrindiniai tyrimo nustatyti faktai pateikti toliau.

3.1. Klausimynas dėl duomenų naudojimo

ABTAS grupės⁸ ekspertams buvo išsiųstas klausimynas, siekiant išsiaiškinti, kaip jų mokesčių administracijos naudoja iš kitų valstybių narių gautus duomenis, be kitų dalykų: kaip duomenys naudojami mokesčių srities auditams; kokia iš kitų valstybių narių gaunamų duomenų kokybė; ir ar pradėjus įgyvendinti direktyvą mokesčių mokėtojai geriau laikosi reikalavimų.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:72003L0048:LT:NOT>

⁷ [http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/implementation/sec\(2011\)775_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/implementation/sec(2011)775_en.pdf).

⁸ Komisijos Administracinio bendradarbiavimo tiesioginio apmokestinimo srityje nacionalinių ekspertų grupė.

Geriausia patirtis

Tos valstybės narės, kurios atliko vertinimą, pranešė apie teigiamus reikalavimų laikymosi rezultatus. Vis dėlto šiame peržiūros dokumente atkreiptas dėmesys į kai kuriuos aspektus, kuriuos pagerinusios valstybės narės galėtų geriau panaudoti duomenis, kuriuos gauna keisdamosi informacija:

- taupymo pajamų direktyvos duomenų bazės integravimas į nacionalines mokesčių duomenų bazines;
- rizikos valdymo plėtojimas ir labiau automatizuotas kryžminio duomenų tikrinimo procesas;
- duomenų platinimo iš centrinės mokesčių administracijos vietiniams skyriams racionalizavimas.

Duomenų kokybė

Valstybės narės pabrėžė, kad dėl struktūrizuotos duomenų pranešimo formos ir bendros tvarkos jų gaunamų duomenų kokybė akivaizdžiai pagerėjo. Palyginti su informacija, kuria kečiamasi pagal dvišales sutartis, pagal direktyvą gaunami daug geresnės kokybės duomenys.

Vis dėlto gautų duomenų kokybė daugeliui valstybių narių tebekelia rūpesčių. Apie pusę valstybių narių patvirtino, kad tikrina iš mokėjimų tarpininkų gautos informacijos turinį prieš ją išsiųsdamos gaunančiosioms valstybėms narėms.

Atsižvelgdamos į kokybės gerinimo svarbą, visos valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę sistemingai tikrinti siųstinos informacijos kokybę. Be to, valstybės narės raginamos naudotis Komisijos kuriama internetine mokesčių mokėtojų identifikacinių numerių (TIN) tikrinimo sistema, siekiant teisingai nustatyti mokesčių mokėtoją.

3.2. Pagal direktyvą teikiami statistiniai duomenys

Kadangi direktyva taikoma tik nuo 2005 m. liepos 1 d., pirmoji peržiūra buvo ribota dėl duomenų trūkumo. Tik 2008 m. gegužės 12 d. Tarybos posėdyje valstybės narės sutarė Komisijai teikti statistinius duomenis⁹, kad ji galėtų vertinti direktyvos veiksmingumą ir efektyvumą.

Po pirmosios peržiūros nustatytos duomenų apibrėžtys ir forma, todėl dabar valstybės narės informacija keičiasi geriau ir laiku. Kiek tai susiję su duomenų, kuriais kečiamasi, kiekiu, daugiausia informacija keitėsi didelės valstybės narės arba tos, kuriose yra dideli finansų centrai. Apsikeistos informacijos apimtis buvo didžiausia 2007 m., kai buvo pranešta apie 38,9 mlrd. EUR vertės sandorius (2009 m.¹⁰ – 9,9 mlrd. EUR). Į duomenis įtraukus bendrąsias pajamas, gali susidaryti skirtingas palyginimo pagrindas, o jų neįtraukus, sumos, apie kurias pranešta, yra pastovesnės (2009 m. pajamos iš palūkanų – 2,3 mlrd. EUR (2007 m. – 3,6 mlrd. EUR)). Išskaičiuojamasis mokestis, kurį pagal direktyvą ir susijusius taupymo

⁹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/lt/08/st09/st09467.lt08.pdf>.

¹⁰ Švedija Komisijai nepateikė duomenų apie informaciją, kuria apsikeitė su kitomis valstybėmis narėmis, už visus fiskalinius metus. Airija turėjo techninių problemų, susijusių su 2009 m. duomenų pateikimu.

pajamų susitarimus taiko visos šalys, sumažėjo nuo 700,9 mln. EUR 2008 m. iki 495,9 mln. EUR 2009 m. Tiek informacijos, kuria apsieista, tiek išskaičiuoto mokesčio sumažėjimą iš dalies galima paaiškinti 2008 m. paskutinio ketvirčio finansų krize, dėl kurios 2009 m. smarkiai sumažėjo namų ūkių indėlių palūkanų normos.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad informacijai, kuria valstybės narės keitėsi per aptariamą laikotarpį, buvo būdingas didelis kintamumas. ECB atliktas tarpvalstybinių indėlių modeliavimas (4 šios ataskaitos skirsnis) patvirtino, kad kai kurios valstybės narės nurodė palūkanų mokėjimų sumas, kaip įprastas pajamas iš palūkanų, kurios nesiekė tarpvalstybiniais indėliams ir palūkanų normoms nustatyto lyginamojo rodiklio. Be to, valstybių narių atsakymai, gauti rengiant *ad hoc* ataskaitą (2 šios ataskaitos skirsnis), patvirtino, kad dauguma valstybių narių pirmiausia pasikliauja mokėjimų tarpininkais, kad jie teisingai taiko jų gaires siekdami teisingai nustatyti, apie kokias konkrečias pajamas reikia pranešti, nors ir turi nustačiusios nuostatas, leidžiančias atlikti auditus ir taikyti sankcijas už direktyvos nesilaikymą.

Siekdamos išspręsti duomenų, kuriais apsieista įvairiais fiskaliniais metais, kintamumo problemą, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę tikrinti jų mokėjimų tarpininkų pateikiamos informacijos išsamumą, be kita ko: i) kiekvienoje valstybėje narėje sukurti centrinį registrą, kuriame būtų pateikiamas jų jurisdikcijoje įsisteigusių mokėjimų tarpininkų sąrašas, siekiant patikrinti, ar duomenys buvo pateikti laiku; ii) atlikti mokėjimų tarpininkų pateiktų duomenų kintamumo analizę, visų pirma sumų, apie kurias pranešta, ir faktiškųjų savininkų skaičių; iii) valstybėms narėms bendradarbiauti, siekiant sustiprinti audito procedūras, susijusias su mokėjimų tarpininkais, įskaitant mokėjimų tarpininkų sistemas ir vidaus kontrolės gaires; ir iv) parengti lyginamuosius rodiklius ir palyginimus su kitais duomenų šaltiniais, pavyzdžiui, nacionaliniais statistiniais duomenimis apie informacijos apie tarpvalstybinius indėlius pateikimą.

3.3. Direktyvos įgyvendinimo pradžios ir pasikartojančių išlaidų vertinimas

Tyrime, kuriame įvertinta ekonominės veiklos vykdytojams tenkanti administracinė našta dėl dabartinės direktyvos, prieita prie išvados, kad informacija apie daugumą jiems tenkančių informacijos teikimo pareigų pagal dabartinę direktyvą jau pateikta kovos su pinigų plovimu teisės aktuose¹¹, nacionalinės teisės aktuose arba vidaus verslo praktikos dokumentuose. Vis dėlto nė vienas respondentas nenurodė, kad jie rinktų informaciją pagal 4 straipsnio 2 dalį (nuostatos dėl mokėjimų tarpininko mokėjimo arba garantijos atžvilgiu), jeigu to nebūtų reikalaujama pagal direktyvą.

Daugumą priemonių, susijusių su informacijos teikimo pareiga pagal direktyvą, mokėjimų tarpininkai priskiria prie įprastinės veiklos išlaidų, todėl panašu, kad atitinkama administracinė našta nėra pernelyg didelė.

¹¹ 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2005/60/EB** dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui (Tekstas svarbus EEE).

4. EKONOMINIS VERTINIMAS

Šios peržiūros metu atliktas ekonominis vertinimas, siekiant išanalizuoti pagrindinių ES ir ne ES taupymo produktų rinkų raidą: atitinkamų rinkų reikšmę ir geografinę jų klientų bazės struktūrą. Buvo naudoti Tarptautinių atsiskaitymų banko (TAB), Europos centrinio banko (ECB) ir Šveicarijos nacionalinio banko (ŠNB) ataskaitų duomenys. ECB duomenys buvo naudoti ir atliekant potencialios keitimosi informacija arba išskaičiuojamojo mokesčio bazės aprėpties modeliavimą.

Be to, atitinkamų specifinių rinkų duomenys apie 1) obligacijas ir akcijas (iš TVF koordinuojamos investicijų portfelio apžvalgos), 2) skolos ir nuosavo kapitalo produktus ir išvestines finansines priemones apskritai (iš Eurostato), 3) struktūrizuotus mažmeninius produktus (iš „Avery“), 4) KIPVPS (daugiausia iš Europos fondų ir turto valdymo asociacijos (EFAMA) ir 5) draudimo produktus (daugiausia iš „Europe Economics“ tyrimo) buvo naudoti analizuojant šių rinkų raidą pastaraisiais metais.

Šioje ataskaitoje terminu „KIPVPS“ įvardijami subjektai, kuriems suteiktas leidimas pagal Direktyvą 2009/65/EB¹² (buvusi Direktyva 85/611/EEB¹³). Terminais „ne KIPVPS“ ir „ne KIPVPS fondai“ įvardijami visi kiti kolektyvinio investavimo fondai ar sistemos.

Pagrindiniai vertinimo nustatyti faktai pateikti toliau.

TAB DUOMENYS

Tarptautinių atsiskaitymų banko (TAB) tarptautinė teritorinė bankų statistika („International Locational Banking Statistics“) apima nacionalinių bankų ir užsienio bankų filialų, įsikūrusių 43 informaciją teikiančiose šalyse, ketvirtinius turto ir įsipareigojimų duomenis, suskirstytus dvišaliu pagrindu pagal jų užsienio sandorio šalies šalį. Pozicijose nurodomi bendri nekonsoliduoti duomenys, išreikšti milijonais JAV dolerių.

Dauguma svarbių lengvatinio apmokestinimo šalių ir teritorijų finansų centrų nesutiko, kad TAB atskleistų jų dvišales pozicijas. Vis dėlto viešai prieinami TAB duomenys, įskaitant duomenis apie sandorio šalies šalis¹⁴, leidžia išsamiai išanalizuoti tiek taupymo pajamų susitarimus pasirašiusiose, tiek jų nepasirašiusiose lengvatinio apmokestinimo šalyse ir teritorijose laikomą turtą.

Iš viešai prieinamų TAB duomenų matyti, kad 2011 m. Kaimanų Salų nurodyta užsienio nebankinių indėlių suma yra antra pagal dydį iš TAB informaciją teikiančių šalių ir panaši į Jungtinių Valstijų sumą. Duomenų pagal sandorio šalies šalį analizės rezultatai patvirtino, kad didelė nebankinių indėlių, laikomų valstybėse narėse ir taupymo pajamų susitarimus

¹² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/65/EB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo, OL L 302, 2009 11 17, p. 32.

¹³ 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 85/611/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo, OL L 375, 1985 12 31, p. 3.

¹⁴ Visos valstybės narės, Šveicarija ir Gernsis sutiko, kad būtų atskleistos jų dvišalės pozicijos su visomis sandorio šalies šalimis, t. y. jų indėlių turėtojų šalimis.

pasirašiusiose šalyse ir teritorijose, dalis priklauso lengvatinio apmokestinimo šalyse ir teritorijose įsikūrusiems klientams (iš viso 2000–2010 m. vidutiniškai 35 % valstybių narių ir taupymo pajamų susitarimus pasirašiusių šalių ir teritorijų atveju; taupymo pajamų susitarimus pasirašiusių šalių ir teritorijų atveju ši dalis 2007 m. buvo net 65 %) ¹⁵.

Tai, kad lengvatinio apmokestinimo šalių ir teritorijų centrai svarbūs kaip indėlių laikymo ir nebankinių indėlių turėtojų struktūrų įsisteigimo ar valdymo vieta, rodo, kad taikant direktyvą ir taupymo pajamų susitarimus tam tikrų lengvatinio apmokestinimo šalyse ir teritorijose įsikūrusių teisinių struktūrų atžvilgiu būtina ir tikslinga taikyti skaidrumo metodą bei nuostatas dėl mokėjimų tarpininko mokėjimo arba garantijos atžvilgiu.

¹⁵ Galima pagrįstai manyti, kad nebankinį sektorių šiose šalyse ir teritorijose daugiausia sudaro ne pramonės įmonės ar fiziniai asmenys, bet tarpinės bendrovės.

ECB DUOMENYS

Duomenų aprėpties modeliavimas

ECB pateikti duomenys pagrįsti PFI¹⁶ balanso statistiniais duomenimis. Kiekvienos valstybės narės finansų institucijos ECB kas mėnesį pateikia duomenis apie euro zonoje įsikūrusių nerezidentų namų ūkių turimus indėlius. Pateikiamos bendros euro zonos sumos jų išsamiai neskirstant pagal atskiras euro zonos valstybes nares. Duomenys suskirstyti pagal indėlio turėtojo sektorių (įskaitant išsamų namų ūkių suskirstymą) atsižvelgiant į septynias skirtingas palūkanų normų terminų kategorijas. Buvo nuspręsta, kad šie duomenys tinkamiausi, kad būtų galima atlikti modeliavimą siekiant įvertinti, ar duomenys, kuriais kečiamasi (ar išskaičiuotas mokestis) pagal direktyvą, patenkinamai aprėpia potencialią atitinkamą apmokestinimo bazę.

2006–2009 fiskalinių metų duomenų vidurkiui pritaikius apskaičiuotą 70 % aprėpties lyginamąjį rodiklį nustatyta, kad 7 valstybės narės nepasiekė 70 % aprėpties lyginamojo rodiklio, o kitos 4 nepasiekė 100 %. 16 valstybių narių viršijo 100 %¹⁷.

Modeliavimo rezultatai dar labiau patvirtina, kad valstybėms narėms reikia apsvarstyti galimybę sistemingiau tikrinti jų mokėjimų tarpininkų pateikiamos informacijos išsamumą, kaip rekomenduota 3.2 skirsnyje.

Euro zonos namų ūkių tarpvalstybinių indėlių raida

ECB duomenys taip pat buvo išanalizuoti siekiant įvertinti tarpvalstybinių indėlių raidą. Visų terminų indėliai, įskaitant vienos nakties indėlius, kurių palūkanos paprastai žemos, 2003 m. sudarė 164 mlrd. EUR, o 2008 m. spalio mėn. jų suma buvo didžiausia – per 247 mlrd. EUR (50 % padidėjimas per laikotarpį).

Terminuoti indėliai sumažėjo nuo 72 mlrd. EUR 2003 m. sausio mėn. iki 60 mlrd. EUR 2005 m. lapkričio mėn., t. y. 15 % per laikotarpį ir –0,52 % per mėnesį. Neterminuotų indėlių (pvz., vienos nakties indėlių) atveju tokia tendencija nepastebima. Išsamiau atskyrus tendencijas, kurios būdingos terminuotiems indėliams euro zonos valstybėse narėse ir euro zonai nepriklausančiose valstybėse narėse, matyti, kad iki 2005 m. lapkričio mėn. mažėjimo tendencija daugiausia vyravo euro zonos valstybėse narėse (–38,84 % per laikotarpį ir –1,51 % per mėnesį). Per kitus trejus metus, nuo 2005 m. lapkričio mėn. iki 2008 m. lapkričio mėn., šių dviejų kategorijų indėlių tendencijos beveik tiksliai atitiko tarpvalstybinių indėlių didėjimą nuo 60 mlrd. EUR iki 81 mlrd. EUR (25 % ir 30 % padidėjimas atitinkamai euro zonos valstybėse narėse ir euro zonai nepriklausančiose valstybėse narėse).

¹⁶ PFI – pinigų finansinės institucijos.

¹⁷ 100 % viršijantys rezultatai yra įprastas dalykas, nes pajamų iš palūkanų apibrėžtis direktyvoje platesnė nei į ECB duomenis įtraukiami indėliai.

Po 2008 m. terminuoti indėliai euro zonos valstybėse narėse sumažėjo kone daugiausiai (nuo 41 mlrd. EUR 2008 m. lapkričio mėn. iki 21 mlrd. EUR 2010 m. kovo mėn.) pirmiausia dėl finansų krizės.

Euro zonos namų ūkių tarpvalstybinių indėlių kitose valstybėse narėse tendencijos rodo bendrą didėjimą iki finansų krizės pradžios. Padidėjimą daugiausia nulėmė neterminuoti indėliai (pvz., vienos nakties indėliai, kurių palūkanų normos labai žemos), o terminuoti indėliai (pvz., terminuotos taupomosios sąskaitos, kurių palūkanų normos aukštesnės) euro zonos valstybėse narėse mažėjo iki 2005 m. lapkričio mėn., tačiau paskui pradėjo didėti kaip ir indėliai euro zonai nepriklausančiose valstybėse narėse.

ŠNB DUOMENYS

Šveicarijos nacionalinis bankas (ŠNB) leidžia metinį leidinį „Šveicarijos bankai“ („Banks in Switzerland“), kuriame pateikiami išsamūs statistiniai duomenys, pagrįsti Šveicarijos bankų finansinėmis ataskaitomis. Svarbiausia, kad leidinyje tam tikra informacija išsamiai suskirstoma pagal geografinius kriterijus ir (arba) klientus, kaip antai: i) „Balanse nurodyto turto ir įsipareigojimų geografinis suskirstymas“; ii) „Patikos veikla pagal šalį“; ir iii) „Bankų pasaulio sąskaitose laikomi vertybiniai popieriai pagal pasaulio sąskaitos turėtojo gyvenamąją vietą, vertybinio popieriaus kategoriją ir verslo sektorių“.

ŠNB duomenų analizės rezultatai rodo, kad lengvatinio apmokestinimo šalyse ir teritorijose, tiek pasirašiusiose taupymo pajamų susitarimus, tiek jų nepasirašiusiose, įsikūrusi didelė klientų bazė¹⁸. Tai patvirtina, kad reikia nedelsiant spręsti tokius atvejus, kai tarpinės struktūros lengvatinio apmokestinimo šalyse ir teritorijose dalyvauja taupymo pajamų mokėjimuose, kuriuos atlieka taupymo pajamų susitarimus, visų pirma ES ir Šveicarijos susitarimą dėl taupymo pajamų apmokestinimo, pasirašiusios šalys ir teritorijos (taip pat žr. skirsnį apie TAB duomenis).

TVF KOORDINUOJAMOS INVESTICIJŲ PORTFELIO APŽVALGOS DUOMENYS

Savo koordinuojamoje investicijų portfelio apžvalgoje („Coordinated Portfolio Investment Survey“) TVF pateikia duomenis apie 74 dalyvaujančių šalių (investuotojo šalis) rezidentų investuotojų tarpvalstybines investicijų pozicijas (įvertintas metų pabaigoje galiojusiomis rinkos kainomis), suskirstytas pagal atitinkamą investicijų šalį (emitento šalis). Iš principo duomenys parengiami atsižvelgiant į tai, kur įsikūręs skolininkas (skolos arba nuosavybės vertybinio popieriaus emitentas) ir kreditorius (investuotojas), tai nebūtinai atitinka mokėjimų tarpininko ir faktiškojo savininko santykį – esminį direktyvos veikimo aspektą.

¹⁸ Pavyzdžiui, patikos įsipareigojimai (daugiausia nebankiniams) subjektams Karibuose (ŠNB ir TAB atveju – tai Angilija, Antigva ir Barbuda, Didžiosios Britanijos Mergelių Salos, Montseratas ir Sent Kristofas / Sent Kitsas ir Nevis) ir Panamoje (atitinkamai 16 % ir 9 %) yra pirmoje ir antroje pozicijoje, palyginti su visais patikos įsipareigojimais.

Iš koordinuojamos investicijų portfelio apžvalgos duomenų galima padaryti dvi pagrindines išvadas apie valstybes nares, kurios duomenis aiškiai suskirsto pagal sektorių.

Pradėjus taikyti direktyvą individualūs investuotojai nenustojo investuoti į valstybėse narėse, visų pirma tose, kurios keičiasi informacija, išleidžiamus vertybinius popierius. Priešingai, daugumoje apžvelgtų valstybių narių fiziniai asmenys daugiau investuoja į vertybinius popierius valstybėse narėse, ypač tose, kurios keičiasi informacija; ir

Liuksemburgo investicinių fondų sektoriuje smarkiai padidėjo ES namų ūkių tarpvalstybinių investicijų į nuosavybės vertybinius popierius dalis.

EUROSTATO DUOMENYS

Pajamos

Palygintos namų ūkių gautos pajamos su visų ekonomikos sektorių pajamomis, lyginant direktyvos taikymo sričiai priskiriamas ir nepriskiriamas pajamų sudedamąsias dalis, siekiant patikrinti, ar buvo produktų pakeitimo atvejų. Duomenys parodė, kad 2000–2009 m. ES namų ūkių gautos pajamos, kaip pajamų iš turto dalis¹⁹, santykinai buvo pastovios iki 2008 m., o 2009 m., dėl finansų krizės sumažėjus už skolinius reikalavimus gaunamų palūkanų normoms, smarkiai sumažėjo ir ši tendencija būdinga visai ekonomikai.

Remiantis Eurostato duomenimis apie pajamas,²⁰ akivaizdaus pokyčio, patvirtinančio, kad taupymo pajamų šaltiniai būtų direktyvos taikymo sričiai nepriskiriami produktai, nepastebėta.

Turtas

Namų ūkių turimų skolos vertybinių popierių analizė patvirtino, kad 2000–2009 m. šis turtas buvo santykinai pastovus, palyginti su namų ūkių turimais nuosavybės vertybiniais popieriais, kurių per tą patį laikotarpį sumažėjo beveik per pusę, ir tai gali rodyti didesnę investuotojų nenorą rizikuoti ir (arba) bendrą akcijų vertės sumažėjimą. Žymus pokytis yra tai, kad namų ūkiai turi daug daugiau išvestinių finansinių priemonių (1999 m. jos sudarė 1,05 % viso namų ūkių turto, o 2009 m. – 18,03 %).

Padidėjęs išvestinių finansinių priemonių naudojimas suteiktą pagrindą išplėsti direktyvos taikymo sritį, įtraukiant struktūrizuotus finansinius produktus, kai turto bazė prilygsta skoliniams reikalavimams.

STRUKTŪRIZUOTI MAŽMENINIAI PRODUKTAI

Komisija pasinaudojo struktūrizuotų mažmeninių produktų duomenų baze „Avery“, kurioje pateikiami išsamūs 34 rinkų duomenys ir informacija apie per 2 mln. visame pasaulyje išleistų struktūrizuotų produktų. Apskaičiuota, kad 2005 m. sausio mėn. į duomenų bazę buvo

¹⁹ Iš turto gaunamos pajamos.

²⁰ Reikėtų atkreipti dėmesį, kad didžiausias Eurostato duomenų trūkumas yra tas, kad juose nediferencijuojamos šalyje ir užsienyje gautos pajamos, todėl galima padaryti tik bendras išvadas.

įtraukta maždaug 90 % Europoje išleistų produktų. Didžiausias šios duomenų bazės trūkumas yra tas, kad ji sukurta atsižvelgiant į jos klientų rinkodaros poreikius ir joje neatskiriamos investicijos šalyje ir tarpvalstybinės investicijos, kaip reikėtų direktyvos taikymo tikslais. Vis dėlto nepaisant konkrečių tarpvalstybinio pobūdžio duomenų trūkumo, šios produktų rinkos reikšmę patvirtina rinkos dydis: einamoji neapmokėta pardavimo suma į duomenų bazę įtrauktose ES rinkose yra 767,3 mlrd. EUR. Ši produktų rinka apskritai sparčiai kinta (vidutinis metinis padidėjimas daugiau nei 30 %), o didelė jos produktų dalis turi kapitalo apsaugos savybių (išleidžiamų produktų dalis sudaro net 60–70 %) ir palūkanomis grindžiamų pagrindinių savybių (palūkanų normų turto klasės dalis padidėjo nuo 3,2 % 2001 m. iki beveik 30 % 2007 m.).

Patvirtinta struktūrizuotų produktų, visų pirma į skolinius reikalavimus panašių produktų, rinkos reikšmė, be to, konkrečių Europos rinkų, kuriomis daugiausia naudojasi užsienio mažmeniniai investuotojai, raida pagrindžia ir paremia direktyvos ir taupymo pajamų susitarimų taikymo srities išplėtimą įtraukiant atitinkamų rūšių struktūrizuotus produktus.

KIPVPS duomenys²¹

Kiek tai susiję su fondų pakeičiamumu, EFAMA²² pateikti duomenys patvirtino, kad sumažėjo investicijų į obligacijas procentinė dalis, palyginti su visomis KIPVPS investicijomis (nuo 31 % 2002 m. iki 23 % 2010 m.), bet padidėjo investicijos į kitų kategorijų KIPVPS fondus, kuriems dėl jų turto sudėties Direktyva 2003/48/EB veikiausiai netaikoma. Per tą patį laikotarpį pastebėtas panašus pokytis, susijęs su ne KIPVPS (nuo 22 % 2002 m. iki 25 % 2010 m.).

Investicijų į ne KIPVPS fondus padidėjimas, nors nebūtinai nulemtas mokesčių vengimo strategijų, pagrindžia į pasiūlymą įtrauktus aspektus, kuriais ketinama vienodai traktuoti panašios turto sudėties KIPVPS ir ne KIPVPS fondus.

DRAUDIMO PRODUKTAI

Tiek duomenų šaltiniai, tiek įrodymais nepagrįsti duomenys patvirtina, kad į pasiūlymo taikymo sritį tikslinga įtraukti investicinio pobūdžio gyvybės draudimo produktus. Konsultacinės įmonės „Europe Economics“ parengtoje PRIPS ataskaitoje²³ įvertinta su investiciniais vienetais susieto gyvybės draudimo dalis ES gyvybės draudimo rinkoje, įskaitant valstybes nares, kurios aktyviai vykdo tarpvalstybinį gyvybės draudimo verslą su mažmeniniais ES investuotojais.

Svarbių su investiciniu vienetu susietų gyvybės draudimo produktų (laikomų KIPVPS paskirstymo kanalu) tarpvalstybinių rinkų raida pagrindžia pasiūlymo aspektą, pagal kurį į direktyvą būtų įtraukta iš draudimo produktų, panašių į skolinius reikalavimus, gauta nauda.

²¹ Taikoma apibrėžtis pateikta 6 psl.

²² EFAMA – Europos fondų ir turto valdymo asociacija.

²³ „Study on the Costs and Benefits of potential changes to distribution changes for Insurance Investment Products and other Non-MIFID packaged retail investment products“.
http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/prips/costs_benefits_study_en.pdf.

5. IŠVADOS

Valstybės narės apskritai pareiškė esančios patenkintos pagal direktyvą gaunamais duomenimis, kuriais naudojasi siekdamos užtikrinti, kad mokesčių mokėtojai laikytųsi reikalavimo deklaruoti pajamas iš palūkanų. Valstybės narės nurodė, kad dėl struktūrizuotos duomenų pranešimo formos ir bendros tvarkos jų gaunamų duomenų kokybė per aptariamą laikotarpį akivaizdžiai pagerėjo. Atliekant peržiūrą taip pat paaiškėjo, kaip valstybės narės gali geriau panaudoti duomenis, ir patvirtinta, kad reikia dar labiau pagerinti duomenų, kuriais kečiamasi, teisingumą ir išsamumą.

Ekonominė analizė parodė, kad nedelsiant reikia atnaujinti direktyvą ir susijusius taupymo pajamų susitarimus, kiek tai susiję su produktų aprėptimi, taip pat sandoriais ir ekonominės veiklos vykdytojais, siekiant pašalinti esamas teisės aktų apėjimo galimybes, be kita ko, kylančias dėl trišalių atvejų, susijusių su taupymo pajamų susitarimus taikančiomis ir jų netaikančiomis šalimis ir teritorijomis. Reikia pasiekti konsensusą dėl pasiūlymo ir priimti derybų nurodymus dėl atitinkamo šių susitarimų patobulinimo siekiant skatinti skaidrumą ir gerą mokesčių srities valdymą tiek ES, tiek už jos ribų.